

Miljødirektoratet

Deres ref.: 2026/4826
Deres dato: 12.05.2026
Vår ref.: JCG
Vår dato: 12.08.2026

Høringsuttalelse - Standardiserte minimumskrav om nullutslippsløsninger og biogass på offentlige bygge- og anleggsplasser

Vi viser til høringen om forslag til forskrift om minimumskrav til nullutslippsløsninger og biogass ved offentlige anskaffelser av bygge- og anleggsarbeid. Grønt Landtransportprogram (GLP) er et offentlig-privat samarbeid, med formål å stimulere til et bredt teknologiskifte i transportsektoren for å realisere vedtatte nasjonale klimamål. Programmet ble etablert i januar 2021, og har i dag 21 tilknyttede medlemsorganisasjoner, 18 offentlige observatører og nærmere 70 partnerbedrifter. Flere av våre partnere er direkte eller indirekte involvert i bygge- og anleggsvirksomhet.

Offentlige anskaffelser er et kraftfullt virkemiddel for å drive markedsutvikling, teknologiomstilling og utslippsreduksjoner, og det er bra at det stilles krav også til bygge- og anleggssektoren. Dette må gjøres på en måte som sikrer bærekraft for bedriftene det gjelder, samtidig som det drar utviklingen i riktig retning.

Generelle merknader

Vi støtter innføringen av standardiserte minimumskrav til utslippsfrie løsninger og biogass på offentlige bygge- og anleggsplasser. Bygge- og anleggssektoren står for betydelige utslipp. Høringsnotatet viser til at maskiner på bygge- og anleggsplasser årlig står for mellom om lag 600 000 og 900 000 tonn CO₂-ekvivalenter, og at det er behov for sterkere virkemidler for å nå klimamålene.

Det er særlig positivt at kravene nå også rettes mot bygge- og anleggssektoren gjennom et nasjonalt og standardisert regelverk. Mange offentlige byggherrer har allerede vist at utslippsfrie løsninger er mulig i stadig flere prosjekter, men utviklingen har vært ujevn mellom ulike geografiske områder og ulike oppdragsgivere. Høringsnotatet peker selv på at flere større offentlige aktører allerede har opparbeidet betydelig erfaring, mens andre deler av landet har mindre erfaring med slike løsninger. Et nasjonalt minimumskrav vil bidra til mer like konkurransevilkår, større forutsigbarhet for entreprenører, maskinleverandører og utleieselskaper, samt øke investeringene i utslippsfri teknologi. Dette vil styrke markedet og bidra til raskere teknologiutvikling.

Høyeste ambisjonsnivå bør velges

Vi støtter den strengeste opptrappingsbanen med krav om 10 prosent utslippsfri energibruk i 2027, 20 prosent i 2028, 30 prosent i 2029 og 40 prosent i 2030. Høringsnotatet viser at den høyeste ambisjonsbanen kan gi akkumulerte utslippsreduksjoner på om lag 0,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2027–2030, samtidig som forskjellen i samfunnsøkonomiske tiltakskostnader mellom de to alternative nivåene vurderes som relativt begrenset.

Det er viktig at offentlige anskaffelser brukes aktivt for å drive fram markedet. Erfaringer fra både transportsektoren og bygg- og anleggsnæringen viser at tydelige og forutsigbare krav bidrar til raskere omstilling og fallende kostnader over tid.

Transport til og fra anleggsplass bør inkluderes

Minimumskravene bør også gjelde for transport til og fra anleggsplassene. Nullutslipp og biogass er tilgjengelig på lastebiler og varebiler slik at transport av masser, varer og avfall til og fra bygg- og anleggsplasser også bør omfattes.

Minimumskravet bør gjelde for både statlige og kommunale oppdragsgivere

Forskriften bør også gjelde kommunenes anskaffelser. De står for en betydelig andel av norsk aktivitet på bygge- og anleggsplasser, og en avgrensing til kun statlige virksomheter vil svekke effekten av forskriften.

Behov for bruk av bærekraftig biodrivstoff i unntakstilfeller fram til 2030

Forskriftsforslaget skal primært skal fremme nullutslippsløsninger og biogass. Samtidig mener vi at forskriften bør åpne for at det i overgangsperioden fram til 2030 kan gis adgang til å benytte dokumenterbart bærekraftig 100 prosent biodrivstoff utenfor omsetningskravet i tilfeller der:

- nullutslippsløsninger ikke er teknisk tilgjengelige,
- nødvendig energiinfrastruktur ikke er på plass eller kan etableres,
- biogass ikke er tilgjengelig,
- eller kostnadene ved nullutslippsløsninger og biogass blir uforholdsmessig høye.

En slik løsning må begrenses til situasjoner der oppdragsgiver kan dokumentere at nullutslipp eller biogass ikke er praktisk gjennomførbart eller innebærer vesentlige merkostnader.

Formålet ved å tillate bruk av 100% bærekraftig biodrivstoff bør være å sikre reelle utslippsreduksjoner også i prosjekter hvor elektrifisering eller bruk av hydrogen eller biogass ennå ikke er mulig. Bærekraftig biodrivstoff kan fungere som et overgangsvirkemiddel fram til teknologien, infrastrukturen og tilgjengeligheten av utslippsfrie løsninger er tilstrekkelig utviklet i hele landet. Dette gjelder særlig utenfor større byer og tett befolkede områder, og i prosjekter som omfattes av forskriftens unntaksbestemmelser om manglende energiinfrastruktur eller utfordrende driftsforhold.

Unntakene må praktiseres restriktivt

Omfattende bruk av unntak kan svekke klimakrav som i utgangspunktet er effektive. Unntaksmulighetene må derfor utformes og praktiseres for spesielle situasjoner og ikke åpne for omfattende unntak for vanlige bygge- og anleggsprosjekter, da dette vil undergrave formålet med forskriften.

Risikoavlastning og støtteordninger er avgjørende

Parallelt med innføringen av krav er det avgjørende at myndighetene sikrer tilstrekkelig risikoavlastning gjennom Enova og eventuelle andre støtteordninger.

Høringsnotatet viser at investeringer i utslippsfrie maskiner fortsatt innebærer høyere kostnader enn konvensjonelle dieselmaskiner, og at entreprenører må investere i både maskiner, ladeinfrastruktur og ny kompetanse. Det pekes også på at mindre entreprenører kan ha svakere forutsetninger for å gjennomføre slike investeringer enn større aktører.

For å sikre bred deltakelse i markedet og unngå utilsiktede konkurransevriddinger bør støtteordningene:

- bidra til investering i utslippsfrie anleggsmaskiner,
- støtte etablering av lade- og energiinfrastruktur,
- bidra til risikoavlastning ved tidlig teknologiadopsjon,
- og være tilgjengelige også for små og mellomstore entreprenører.

Det er særlig viktig at støtteordningene opprettholdes i takt med at kravene skjerpes fram mot 2030. Dette vil redusere risikoen for at kravene medfører unødige høye kostnader eller svekket konkurranse.

Med vennlig hilsen
Grønt Landtransportprogram

Jan Carsten Gjerløw
Daglig leder